

Hjarnø Havbrug A/S - ved Endelave
Snaptunvej 57B
7130 Juelsminde
Att.: Anders Pedersen

Virksomheder
J.nr. MST-1270-01862
Ref. Jeppj/adhau
Den 9. januar 2017

MILJØGODKENDELSE

og

Tilladelse til direkte udledning af spildevand

For:

Hjarnø Havbrug A/S - ved Endelave

Søterritorium syd for Endelave.

Placering, angivet i WGS84, grader decimalminutter:

Hjørne	Breddegrad	Længdegrad
1	55° 42,724 ' N	10° 15,790 ' E
2	55° 42,724 ' N	10° 16,750 ' E
3	55° 42,420 ' N	10° 15,790 ' E
4	55° 42,420 ' N	10° 16,750 ' E

Snaptunvej 57B
7130 Juelsminde

CVR-nummer:

78159413

P-nummer:

1002541793

Listepunkt nummer:

I 205, Havbrug

J. nummer:

MST-1270-01862

Godkendelsen omfatter:

Miljøgodkendelse til produktion af regnbueørred syd for Endelave.

Dato: 9. januar 2017

Godkendt:

Anne Hausmann og Jeppe Jensen

Annonceres den 9. januar 2017.

Klagefristen udløber den 6. februar 2017

Søgsmålsfristen udløber den 9. juli 2017

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	INDLEDNING	4
2.	AFGØRELSE OG VILKÅR	5
	2.1 Vilkår for miljøgodkendelsen	5
	A. Generelle forhold	5
	B. Indretning og drift	5
	C. Hjælpestoffer og medicin	8
	D. Udledning af næringsstoffer og medicin	9
	E. Affald	9
	F. Indberetning/rapportering	9
	G. Driftsforstyrrelser og uheld	10
	H. Ophør	11
4.	VURDERING OG BEMÆRKNINGER	12
	3.1 Begrundelse for afgørelse	12
	3.2 Miljøteknisk vurdering	13
	Hydrodynamisk model	13
	Planforhold og beliggenhed	13
	A. Generelle forhold	15
	B. Indretning og drift	16
	C. Hjælpestoffer og medicin	20
	Luftforurening	20
	Lugt	20
	D. Spildevand, overfladevand m.v.	20
	Støj	21
	E. Affald	21
	Jord og grundvand	22
	Transport til og fra havbruget	22
	F. Indberetning/rapportering	22
	Sikkerhedsstillelse	23
	G. Driftsforstyrrelser og uheld	23
	H. Ophør	23
	Bedst tilgængelige teknik	24
	3.3 Udtalelser/høringssvar	25
	3.3.1 Udtalelse fra andre myndigheder	25
	3.3.2 Udtalelse fra borgere, foreninger mv.	27
	3.3.3 Udtalelse fra virksomheden	27
	4.1 Lovgrundlag	30
	4.1.1 Miljøgodkendelsen	30
	4.1.2 Listepunkt	30
	4.1.3 BREF	30
	4.1.4 Revurdering	30
	4.1.5 VVM-bekendtgørelsen	30
	4.1.6 Habitatdirektivet	30
	4.2 Tilsyn med virksomheden	30
	4.3 Offentliggørelse og klagevejledning	31
	4.4 Liste over modtagere af kopi af afgørelsen	32
	Bilag A: Ansøgning om miljøgodkendelse/miljøteknisk beskrivelse	33
	Bilag B: Kort over virksomhedens beliggenhed	34
	Bilag C: Virksomhedens omgivelser (temakort)	35
	Bilag D: Lovgrundlag - Referenceliste	36
	Bilag E: Liste over sagens akter	37
	Bilag F: Tjekskema for driftsjournal og myndigheds- indberetninger	38

1. INDLEDNING

Hjarnø Havbrug A/S har den dato 7. januar 2016 søgt om miljøgodkendelse til etablering af et havbrug ca. 3,2 km syd for Endelave med en produktion af ca. 218 tons regnbueørred i perioden fra den 1. april til den 31. december. Miljøgodkendelsen er betinget af et samtidig ophør af produktion af fisk på det eksisterende Hundshage havbrug, som i dag har miljøtilladelse til en tilsvarende fiskeproduktion og næringsstofudledning. Ansøgningsmaterialet kan ses i bilag A.

Ansøgning om miljøgodkendelse behandles af Miljøstyrelsen, som er godkendelsesmyndighed for havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten¹.

Hjarnø Havbrug A/S ønsker at bruge 239,4 tons foder, og der ansøges om udledning af maksimalt 8,95 tons kvælstof (N) pr. år, 1 tons fosfor (P) pr. år og 25,6 tons iltforbrugende stoffer (BI5) pr. år. Ansøger søger desuden om udledningstilladelse til medicinrester. Der vil ikke blive anvendt kobber eller zink til imprægnering af nettene.

Havbruget vil bestå af 18 ringbure med en omkreds på under 82 meter og en højde over vandoverflade på ca. 2 meter pga. netholdere. Nettene vil have en dybde på ca. 12 meter placeret ved en vanddybde på ca. 20 meter. Produktionen vil foregå i perioden fra april til december, hvor der i april/maj vil blive udsat sætterfisk på ca. 600 gram i ringburene, når vandtemperaturen er omkring 5-6 grader.

Miljøstyrelsen vurderer, at virksomheden har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra produktionen ved anvendelse af BAT, og at virksomheden i øvrigt kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, herunder bilag IV-arter og habitatområde N52, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave. Forureningspåvirkningen af nærområdet omkring det ansøgte havbrug er undersøgt ved modellering af spredningen af forurening i vandmassen og i havbunden under produktionsburene.

Miljøstyrelsen har i overensstemmelse med VVM-reglerne foretaget en VVM-screening og vurderet, at projektet ikke vil påvirke miljøet væsentligt. I afgørelsen er der lagt vægt på, at etableringen af havbruget ved lokaliteten syd for Endelave samlet set ikke vil medføre en merudledning af næringsstoffer til vandområdet, idet det forudsættes at en tilsvarende produktion ved Hundshage ophører. Afgørelsen om ikke-VVM-pligt blev truffet den 21. januar 2016 og er siden blevet påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet, og den er endnu ikke behandlet.

Godkendelsen af havbruget forudsætter, at der foreligger gyldig placeringstilladelse til etablering og drift af et havbrugsanlæg jf. Fiskeriloven². NaturErhvervstyrelsen er myndighed for udstedelse af placeringstilladelse.

¹ Bekendtgørelse nr. 1517 af 7. december 2016 om godkendelse af listevirksomhed (Godkendelsesbekendtgørelsen)

² Bekendtgørelse nr. 568 af 21. maj 2014 af lov om fiskeri og fiskeopdræt (Fiskeriloven)

2. AFGØRELSE OG VILKÅR

På grundlag af oplysningerne i bilag A, ansøgning om miljøgodkendelse, godkender Miljøstyrelsen hermed en produktion af ca. 218 t regnbueørred i perioden fra 1. april til 31. december ved en placering ca. 3,2 km syd for Endelave.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til § 33, stk. 1, i miljøbeskyttelsesloven³.

Godkendelsen gives på følgende vilkår, der som udgangspunkt er retsbeskyttede i en periode på 8 år fra godkendelsens dato. Godkendelsen tages dog op til revurdering i overensstemmelse med reglerne i miljøbeskyttelseslovens § 41a, stk. 2 og stk. 3.

2.1 Vilkår for miljøgodkendelsen

A. Generelle forhold

- A1 Godkendelsen bortfalder, hvis driften ikke er startet inden 3 år fra godkendelsens dato. Virksomheden skal senest den dag, hvor virksomheden påbegynder driften, give skriftlig meddelelse herom til godkendelsesmyndigheden.
- A2 Opdrætsanlægget må ikke etableres og idriftsættes i drift før miljøgodkendelsen for det eksisterende Hundshage havbrug i As Vig er ophævet. Hjarnø havbrug A/S skal fremsende dokumentation for dette til Miljøstyrelsen inden udsætning af fisk.
- A3 Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. Driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.
- A4 Tilsynsmyndigheden skal orienteres om følgende forhold:
- Ejerskifte af virksomhed
 - Hel eller delvis udskiftning af driftsherre
 - Indstilling af driften af en listeaktivitet for en periode længere end 6 måneder

Orienteringen skal være skriftlig og fremsendes senest fire uger efter offentliggørelse af ændringen (ejerskifte, driftsherreforhold), eller beslutningen om ændringen (indstilling).

B. Indretning og drift

- B1 Havbruget placeres i Storebælt, syd for Endelave, indenfor følgende hjørnekoordinater (angivet i WGS84 (Grader decimalminutter)):

³ Bekendtgørelse nr. 1189 af 27. september 2016 af lov om miljøbeskyttelse (Miljøbeskyttelsesloven)

Hjørner	Breddegrad	Længdegrad
NV	55° 42,724´ N	10° 15,790´ E
NØ	55° 42,724´ N	10° 16,750´ E
SØ	55° 42,420´ N	10° 15,790´ E
SV	55° 42,420´ N	10° 16,750´ E

Net

B2 Der skal anvendes Dyneema-net eller net med tilsvarende egenskaber. Der må ikke benyttes antibegroningsmidler, fx kobber eller zink.

B3 Der skal minimum være 2 meter frit vand under netburene.

Netburenes og hjørnemarkeringerne præcise positioner skal indmåles ved udlægning. GPS-koordinater i format WGS84 (Grader decimalminutter) skal senest 14 dage efter udlægningen fremsendes til Miljøstyrelsen.

B4 Anlægget skal efterses mindst en gang om måneden, før og efter kraftig stormvejr for skader på net og forankring.

Dato for inspektion, navn på kontrolførende samt evt. reparationsarbejde skal indføres i en driftsjournal (jf. vilkår F1).

B5 Der må ikke foretages bundspuling eller anden aktiv slamfjernelse af aflejringer under netburene.

Fisk

B6 Der må kun udsættes og opdrættes regnbueørred. Fiskene skal før udsætning være vaccineret mod furunkulose og vibriose. Kravet kan fraviges, såfremt det kan dokumenteres at vaccination har ringe effekt. Dyrslægeredegørelse skal i så fald fremsendes til Miljøstyrelsen forud for udsætning af fisk.

B7 Miljøstyrelsen skal underrettes om udsætning af fisk senest 1 uge før dette finder sted. Underretningen skal indeholde følgende oplysninger:

- Fiskenes art samt oprindelse (navn og adresse på dambrug)
- Udskibningshavn
- Antal af sættefisk
- Vægt (gennemsnit) af sættefisk

B8 Der må ikke opbevares fisk i netburene i perioden fra den 31. december til den 1. april.

B9 Anlægget skal dagligt efterses for døde fisk, dog ikke dage med hårdt vejr, hvor fodring ikke er mulig. Døde fisk opsamles som udgangspunkt dagligt og mindst to gange ugentligt.

Antal af døde fisk og dato noteres i driftsjournalen i forbindelse med opsamlingen (jf. vilkår F1).

- B10 Hvis der slagtes ved anlægget, skal blod og slagteaffald opsamles, bringes til land og bortskaffes efter gældende regler.

Foder

- B11 Al fodring af fiskene skal være visuelt overvåget med mulighed for at standse fodringen.

- B12 Følgende specifikke udledningsværdier må ikke overstiges:

N	P	Organisk stof (modificeret BI ₅)
38,5	3,8	117,3

Kg pr. ton netto-produceret fisk.

- B13 Produktionen skal tilrettelægges således, at foderkvotienten maksimalt er 1,1. Ved produktion forstås vægten af tilvæksten af de producerede fisk i vådvægt (inkl. døde fisk), og ved foderkvotienten forstås den mængde foder målt i kg (tørvægt), der medgår til produktion af 1 kg fisk (vådvægt).

Egenkontrol

- B14 Følgende vandparametre skal måles to gange ugentligt i perioden juli-september, samt én gang ugentligt i resten af driftsperioden:

- Vandtemperatur
- Iltindhold

Målingerne skal som minimum foretages 1 meter under overfladen, ved netburets bund og umiddelbart over havbunden. Registreringerne skal indføres i driftsjournal (jf. vilkår F1).

- B15 Følgende sedimentparametre skal årligt analyseres på otte lokaliteter indenfor havbrugsområdet samt to referencestationer ca. 100 meter fra havbruget, væk fra den dominerende strømretning:

- tørstofindhold
- indhold af organisk materiale (glødetab)
- indhold af total-kvælstof
- indhold af total-fosfor
- såfremt der har været anvendt medicin på havbruget, kan tilsynsmyndigheden forlange, at der analyseres for medicinrester.

Sedimentprøver udtages med plexiglas rør (kajakrør), Haps, Box-corer eller lignende, hvor der ikke sker forstyrrelse af sedimentets overflade. Kun de øverste 3 cm af sedimentprøven puljes til analyse. Der udtages minimum 6 delprøver indenfor et område på 5x5 meter. Prøverne puljes til én analyseprøve pr. lokalitet.

Prøverne udtages hvert år umiddelbart før produktionsstart (marts/april).

Forslag til analysemetode og lokalisering af prøvetagningsstationer sendes til tilsynsmyndigheden inden prøvetagningsprogrammet iværksættes, dvs. første gang inden produktionsstart 2017. Minimum fire prøver skal udtages under netburenes dominerende lokalitet. GPS- koordinater for prøvernes position skal fremsendes med testresultaterne.

- B16 Prøvetagning skal foretages af et firma eller person med ekspertise i marin prøvetagning. Analyser skal foretages af et hertil akkrediteret laboratorium, som defineret i bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger⁴.

Analyseresultater fremsendes til tilsynsmyndigheden senest 1. måned efter prøvetagning.

- B17 Indenfor havbrugsområdets koordinater må der ikke ske en varig ophobning af kvælstof, fosfor, organisk stof eller medicinrester. Ved varig ophobning forstås, at koncentrationen af de pågældende stoffer ikke må være signifikant stigende over en årrække. Vurderingen af vilkårets overholdelse foretages over en 5-årig periode på statistisk grundlag af analyser udtaget inden produktionsstart.

- B18 Der skal én gang i august eller september foretages videokortlægning af havbunden under minimum 3 netbure, samt på en referencestation umiddelbart udenfor havbrugsområdet (minimum 100 meter fra nærmeste netbur).

Videooptagelser fremsendes til Miljøstyrelsen senest 1 måned efter undersøgelsen har fundet sted. Dato og GPS-positioner skal medsendes.

Videokortlægningsfrekvensen kan ændres til hvert andet år efter 5 år med kontinuert havbrugsdrift, såfremt det skønnes, at havbruget kun uvæsentligt påvirker vegetation i området og iltforbruget i havbunden. Det er tilsynsmyndigheden, der vurderer, om betingelsen for at ændre videokortlægningsfrekvensen er opfyldt.

C. Hjælpestoffer og medicin

Medicin

- C1 Der må ikke uden tilsynsmyndighedens accept anvendes andre typer af medicin stoffer end følgende: Oxylynsyre, Sulfadiazin og Trimethoprim. Medicin og hjælpestoffer kan anvendes efter en dyrlæges ordination, jf. gældende veterinærlovgivning.

- C2 Der skal føres driftsjournal (jf. vilkår F1) for vaccination, sygdomsbehandling og medicinering indeholdende oplysninger om de tilsatte mængder af medicin, tidsrum for tilsætning og navn på receptudstedende dyrlæge. Driftsjournalen skal fremsendes med årsrapporten (jf. vilkår F3).

Oplysningerne om medicinforbrug skal gives uanset om medicinen er blandet i foderet eller tilføres fiskene på anden måde.

- C3 Anvendelsen af medicin og hjælpestoffer skal begrænses mest muligt. Tiltag for at reducere forbruget skal redegøres for i årsrapporten (jf. vilkår F3).

⁴ Bekendtgørelse nr. 914 af 27. juni 2016 om kvalitetskrav til miljømålinger

D. Udledning af næringsstoffer og medicin

N, P og BI5

- D1 Der må maksimalt udledes 8,95 tons kvælstof og 1 tons fosfor samt 25,6 tons organisk stof (modificeret BI5) i produktionsperioden.

Medicin

- D2 Udenfor det område, der svarer til det i vilkår B1 angivne havbrugsområde, må koncentrationen i vandet af de tre typer antibiotika – oxylynsyre, sulfadiazin og trimethoprim – ikke, som gennemsnit over 1 døgn, overstige nedestående værdier (VKK):

- Oxylynsyre: 15 µg/liter
- Sulfadiazin: 4,6 µg/liter
- Trimethoprim: 10 µg/liter

Dokumentationen kan forelægges som teoretiske modelberegninger.

- D3 Udenfor det område, der svarer til det i vilkår B1 angivne havbrugsområde må koncentrationen i vandet af de 3 typer antibiotika - oxylynsyre, sulfadiazin og trimethoprim - ikke overstige nedestående korttidsvandkvalitetskrav (KVKK):

- Oxylynsyre: 18 µg/liter
- Sulfadiazin: 14 µg/liter
- Trimethoprim: 160 µg/liter

Dokumentationen kan forelægges som teoretiske modelberegninger.

- D4 Der må maksimalt anvendes følgende mængder og typer af medicin stoffer pr. 100 tons fisk pr. behandlingsperiode:
18,75 kg Oxolinsyre, 25 kg Sulfadiazin og 5 kg Trimethoprim.

E. Affald

- E1 Alt affald fra havbruget skal bringes i land.

F. Indberetning/rapportering

F1 Driftsjournal

Virksomheden skal som minimum føres driftsjournaler over følgende forhold:

- Dato for eftersyn og evt. reparationsarbejde eller udskiftninger af net og forankring jf. vilkår B4
- Antal døde fisk og dato for opsamling jf. vilkår B9
- Dato for dato for måling af vandparametrene temperatur og iltindhold jf. vilkår B14
- Dato for vaccination, oplysninger om medicinforbrug, herunder navn på medikament, mængder, tidsrum og navn på receptudstedende dyrlæge jf. vilkår C2

Opbevaring af journaler

- F2 Journalerne skal være tilgængelige for- og på forlangende indberettes til Miljøstyrelsen.

Journalerne skal opbevares på virksomheden i mindst 5 år.

Årsrapport

- F3 Én gang om året skal virksomheden sende en opgørelse til tilsynsmyndigheden med følgende oplysninger:

- Fiskenes samlede udsætningsvægt og antal
- Brutto/nettoproduktion af fisk og rogn
- Tab af fisk (vægt af døde og undslupne fisk)
- Foderforbrug (vægt specificeret på type og sammensætning)
- Udledning af kvælstof og fosfor
- Anvendt type og mængde af medicin og hjælpestoffer, jf. vilkår C2, herunder hvordan virksomheden forsøger at begrænse anvendelsen, jf. vilkår C3.
- Uheld med undslupne fisk og forureningsbelastende uheld i øvrigt.

Til indberetning af driftssæsonens produktion, foderforbrug, næringsstofudledning m.v. anvendes Miljøstyrelsens indberetningsskema for hav- og saltvandsdambrug⁵ eller efter anvisning fra tilsynsmyndigheden.

Frist for indberetning

Årsrapporten skal være tilsynsmyndigheden i hænde inden 15. februar eller efter anden anvisning fra tilsynsmyndigheden.

Første afrapportering er pr. 15. februar efter den første produktionssæson.

G. Driftsforstyrrelser og uheld

- G1 Der skal udarbejdes en nødplan for driftsuheld (f.eks. oliespild fra skib, udslip af fisk) og havari.

I nødplanen skal der indgå procedurer for tilsyn og sikring af anlægget i forbindelse med kraftig blæst. Nødplanen skal også indeholde en plan for, at bringe et havareret anlæg i havn, således at det ikke efterlades på havbunden.

Nødplanen skal fremsendes til Miljøstyrelsens inden produktionsstart og en kopi skal opbevares på driftsskibene.

- G2 Ved driftsuheld og havari, hvor der er fare for større forurening eller udslip af fisk til omgivelserne, skal virksomheden foretage de nødvendige foranstaltninger for at modvirke skade på vandmiljøet.

Tilsynsmyndigheden skal orienteres indenfor 24 timer om uheldets art, omfang og iværksatte afværgetiltag. Tilsynsmyndigheden skal altid orienteres om udslip af fisk.

⁵ <http://mst.dk/media/130474/2015-havbrugsskema.pdf>

Virksomheden skal senest 14 dage efter hændelsen skriftligt redegøre overfor tilsynsmyndigheden, hvad baggrunden for uheldet var, samt hvilke tiltag der påtænkes foretaget til forebyggelse af lignende uheld fremover.

H. Ophør

- H1 Ved permanent ophør af driften på havbruget skal der træffes de nødvendige foranstaltninger for at imødegå fremtidig forurening samt bringe stedet tilbage i en miljømæssig tilfredsstillende tilstand, herunder retablere området.

Ved optagning af anlægget skal Miljøstyrelsen orienteres indenfor 14 dage.

4. VURDERING OG BEMÆRKNINGER

3.1 Begrundelse for afgørelse

Med denne afgørelse gives godkendelse til etablering af et havbrug med en årlig produktion af op til 218 tons regnbueørred i perioden fra 1. april til 31. december på en lokalitet ca. 3,2 km syd for Endelave. Produktionen vil resultere i en årlig udledning af henholdsvis 8,95 tons kvælstof, 1 tons fosfor og 25,6 tons iltforbrugende stoffer (BI5), samt medicin. Der vil ikke blive anvendt kobber eller zink til produktionen. Miljøgodkendelsen betinges af, at det nye havbrug ikke må sættes i drift, før godkendelse til det eksisterende havbrug, Hundshage havbrug, er ophævet og driften ophørt, således at flytningen samlet set ikke giver anledning til en merudledning i vandområdet.

Hedensted Kommunes har den 12. maj 2015 meddelt miljøgodkendelse til produktionen af laksefisk til Hundshage havbrug beliggende i As Vig. Der er godkendt en udledning på henholdsvis 8,95 tons N/år, 1 tons P/år og medicin. Godkendelsen er siden blevet påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet, som endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Godkendelsesmyndigheden må jf. Godkendelsesbekendtgørelsens § 19 ikke meddele godkendelse, med mindre at virksomheden har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik. Produktionen skal kunne drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforeneligt med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet jf. Miljøbeskyttelseslovens kapitel 1.

Miljøstyrelsen vurderer, at havbruget ved sin indretning og drift jf. Godkendelsesbekendtgørelsens § 19 lever op til kravene om, at:

- 1) energi- og råvareforbruget udnyttes mest effektivt,
- 2) mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet i det omfang, det er muligt,
- 3) produktionsprocesserne er optimeret i det omfang, det er muligt,
- 4) affaldshierarkiet, jf. § 6 b i miljøbeskyttelsesloven iagttages,
- 5) der, i det omfang forureningen ikke kan undgås, er anvendt bedste tilgængelige rensningsteknik, og
- 6) at der er truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge uheld og begrænse konsekvenserne heraf.

De væsentligste punkter er medtaget i den miljøtekniske vurdering. Miljøstyrelsen vurderer, at der er taget højde for kravene i godkendelsesbekendtgørelsens § 19.

Der er gennemført en VVM-screening og på baggrund heraf truffet afgørelse om ikke VVM-pligt den 21. januar 2016. Afgørelsen er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet. På godkendelsestidspunktet er der ikke truffet afgørelse i klagesagen.

3.2 Miljøteknisk vurdering

Hydrodynamisk model

Havbrugets betydning for vandkvaliteten i recipienten er vurderet med en koblet hydrodynamisk-økologisk Model (MIKE 3), som blev opstillet af Dansk Hydraulisk institut (DHI) for Hjarnø Havbrug A/S. Modelsystemet består af et hydraulisk modul (beregner vandstand, vandstrømme, temperatur, salinitet og densitet i tre dimensioner), samt et eutrofieringsmodul, som er udvidet til også at beskrive sedimentation og resuspension af fint sediment, mudder samt fiskefækalier. Modellen rummer desuden et økologisk modul, som beregner koncentrationen af planteplankton, klorofyl, dyreplankton, dødt organisk partikulært materiale, samt N- og P-næringsstoffer i vandet og alle biologiske komponenter. Et særligt havbundsmodul inddrager biomasse af rodfæstet vegetation, biomasse af makroalger, samt mikrobenthiske alger på sedimentoverfladen. Modellen inddrager også sedimentets puljer af organisk kulstof, kvælstof og fosfor.

Modelleringen, som indgår i ansøgningsmaterialet til denne miljøgodkendelse, blev udarbejdet til VVM-redegørelsen til den nu ophævede miljøgodkendelse⁶ af Endelave havbrug. Afgørelsen fra Natur- og Miljøklagenævnet blev blandt andet begrundet med forskellige mangler ved modelleringen, som i denne sammenhæng vurderes til at være uden væsentlig betydning, da havbrugets miljøpåvirkning er mindre end den modellerede påvirkning. Det vurderes, at der i havbrugets driftsfase vil ske en lokal forøgelse i koncentrationerne af uorganiske næringsstoffer i de frie vandmasser i forbindelse med fiskenes omsætning af foder. Desuden vil de frie vandmasser også blive tilført uorganiske næringsstoffer fra sedimentet i forbindelse med sedimentets omsætning af fækalier og foderrester. Havbruksdriften kan i perioder med ekstreme forhold, fx med generelt iltsvind i området⁷, medføre en påvirkning, der ikke er dokumenteret i det gennemførte modelarbejde, men da den ansøgte havbruksproduktion er ca.10 gange mindre, er det Miljøstyrelsens vurdering, at det er af underordnet betydning, og at havbruget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af omgivende farvand.

Planforhold og beliggenhed

Havbruget er beliggende længere end 1. sømil fra land, og er dermed ikke omfattet af Planloven. Området er derfor heller ikke omfattet af lokalplaner, eller kommuneplaner.

Vandområdeplan 2015-2021

Det projekterede havbrug ønskes placeret inden for samme vandområde, 219 "Åbne vandområder gruppe III - Århus Bugt syd, samsø og Nordlige Bælthav", som det eksisterende havbrug, Hundshage Havbrug. Vandområdet 219 er en del af hovedvandoplandene, 1.9 "Horsens Fjord", 1.7 "Århus Bugt" og 1.13 "Odense, Fjord. Havbruget ved Endelave og det eksisterende Hundshage Havbrug, ligger begge i hovedopland, 1.9 "Horsens Fjord".

I henhold til § 8 i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter⁸ skal myndighederne ved administration af lovgivningen i øvrigt forebygge forringelse af bl.a. kystvande og sikre, at opfyldelse af de

⁶ Miljøgodkendelse af Endelave Havbrug ved Endelave d. 8.maj 2014. Ophævet ved NMKN-afgørelse d. 23. december 2014

⁷ http://pure.au.dk/portal/files/103427118/Iltsvindsrapport_august_september_2016.pdf

⁸ Bekendtgørelse nr. 794 af 24. juni 2016 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

miljømål, der er fastsat i bekendtgørelsen om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster ikke forhindres.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) er myndighed for vandplanerne/vandområdeplanerne. Miljøstyrelsen har foretaget en høring af Naturstyrelsen i forbindelse med VVM-screeningen af projektet. Naturstyrelsen har vurderet, at vil projektet ikke være til hinder for målopfyldelsen, såfremt der ikke sker en merudledning, men alene en flytning af havbruget fra en position til en anden inden for samme vandområde. Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af vandområdeplanen og naturstyrelsens udtalelse, at det projekterede havbrug ikke vil være til hindring for vandområdeplanens målopfyldelse, idet det er en forudsætning, at den tilsvarende produktion på det eksisterende Hundshage havbrug ophører, hvorved belastningen til vandområdet vil være uændret.

Natura 2000 områder

Endelave Havbrug er placeret ca. 1,3 km syd for habitatområde H52, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave, der er en del af Natura 2000-område nr. 56, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

I henhold til bestemmelserne i habitatbekendtgørelsens⁹ § 6 skal der foretages en naturkonsekvensvurdering, hvis en plan eller et projekt kan påvirke et Natura 2000 område væsentligt. Der er tale om en væsentlig påvirkning af Natura 2000 området, hvis en plan eller et projekt risikerer at skade bevaringsmålsætningen for det pågældende Natura 2000 område.

Natura 2000-område nr. 56 omfatter Habitatområde H52, Fuglebeskyttelsesområde F36 og Ramsarområde R13.

Natura 2000-område nr. 56 er udpeget af hensyn til 5 marine naturtyper, 2 marine dyrearter og 12 fuglearter. Området dækker den ydre del af Horsens Fjord, og vandområdet omkring Endelave. Det samlede areal udgør 45.823 ha. Danmark har forpligtiget til at opretholde en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som Natura 2000 områderne er udpeget for (udpegningsgrundlaget).

De 5 marine naturtyper som området er udlagt for er:

- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand (1110)
- Vadeflader, mudderflader og sandflader blottet ved ebbe (1140)
- Kystlaguner og strandsøer (1150)
- Større bugter, samt lavvandede bugter og vige (1160)
- Rev (1170)

Området er udpeget for 2 marine pattedyr:

- Gråsæl (1364)
- Spættet sæl (1365)

Området er udpeget for 12 fuglearter:

- Ynglefugle
- Klyde (A132)

⁹ Bekendtgørelse n nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Habitatbekendtgørelsen)

- Havterne (A194)
- Dværgterne (A195)
- Splitterne (A191)
- Skarv (A017)

Trækfugle

- Bjergand (A062)
- Edderfugl (A063)
- Fløjelsand (A066)
- Hvinand (A067)
- Stor Skallesluger (A070)
- Hjejle (A140)
- Lille Kobbersneppe (A157)

Bilag IV arter

Der kan ikke gives godkendelse jf. § 10 i habitatbekendtgørelsen, hvis det ansøgte vil beskadige, eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets¹⁰ bilag IV.

Det fremgår af VVM-anmeldelsen, at der er en høj forekomst af marsvin i området hvor havbruget ønskes placeret. Ansøger har oplyst, at der i driftsperioden vil være én daglig sejlads til anlægget. I forbindelse med udsætning af bure, vedligehold af net og fisk og fjernelse af bure og optag af kan der forekomme flere sejlaser om dagen over en kort periode. Området, hvor havbruget ønskes placeret, er i forvejen trafikeret. Miljøstyrelsen vurderer, at sejlasen til og fra havbruget vil være begrænset i forhold til den eksisterende skibstrafik i området og i øvrigt ikke vil kunne skade yngle- eller rasteområder for marsvin.

Med baggrund i modelberegningerne er det Miljøstyrelsens vurdering, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af vandkvaliteten i nærområdet til havbruget, eller i Natura 2000 område nr. 56 nord for havbruget. Dette tilskrives i høj grad den store fortyndingseffekt, som fordeler belastningen over et større område, og havbrugets størrelse.

Miljøstyrelsen lægger i sin vurdering vægt på Naturstyrelsens udtalelse til sagen, at det beskrevne projekt ud fra en samlet betragtning ikke vil være til hinder for opnåelse af god miljøtilstand i området, idet der samlet set ikke forekommer en øget merudledning til vandområdet, ligesom projektet vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter eller habitatområde N52 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave. Miljøstyrelsen har ikke kendskab til andre projekter eller planer, der i kumulation med det ansøgte kan medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000 område nr. 56.

A. Generelle forhold

Vilkår A1

Vilkåret er en følge af § 32 i godkendelsesbekendtgørelsen og § 8 i bekendtgørelse om miljøtilsyn¹¹, hvor det fremgår, at ved nyetablering af bilag 2-virksomhed, skal tilsynsmyndigheden senest 3 måneder efter opstart af driften foretage et opstartstilsyn. Det er derfor væsentligt, at virksomheden ved opstart af driften giver skriftlig meddelelse herom til godkendelsesmyndigheden.

¹⁰ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (Habitatdirektivet)

¹¹ Bekendtgørelse nr. 518 af 27. maj 2016 om miljøtilsyn (Miljøtilsynsbekendtgørelsen)

Vilkår A2

Vurdering af projektets påvirkning af vandområdet er foretaget under forudsætning af, at produktionen af fisk på det eksisterende Hundshage havbrug i As Vig ophører. Se desuden afsnittet om generel vurdering af projektet.

Vilkår A3

Godkendelsen skal være tilgængelig på virksomheden, og driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold og vilkår, så ansvarlige for driften er bekendte med virksomhedens miljøgodkendelse og sikrer, at denne overholdes til enhver tid.

Vilkår A4

Der fastsættes vilkår om, at tilsynsmyndigheden skal orienteres, hvis der sker ejerskifte af virksomheden eller udskiftning af driftsherren. Dette er blandt andet for at fastlægge, om ejerskiftet eller udskiftning af driftsherre involverer personer eller selskaber, der er registreret af Miljøstyrelsen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 40a og b. Hvis dette er tilfældet, kan tilsynsmyndigheden tilbagekalde godkendelsen eller fastsætte særlige vilkår, jf. miljøbeskyttelseslovens § 41d.

Baggrunden for at stille vilkår om, at virksomheden skal orientere tilsynsmyndigheden ved indstilling af driften i mere end 6 måneder skyldes, at det kan have betydning for planlægning af tilsyn og opkrævning af gebyrer.

B. Indretning og drift

Vilkår B1

Havbruget vil blive placeret i farvandet ca. 3,2 km syd for Endelave. Anlægget skal placeres inden for hjørnemarkeringerne, som angivet i vilkår B1 og placeringstilladelsen fra NaturErhvervstyrelsen. Vanddybden i området er ca. 20 meter. Anlægget vil bestå af 18 ringbure af med en omkreds på under 82 meter med en "single point forankring". Burene vil blive udstyret med midtstillede netholdere med en højde på 2 meter over vandoverfladen. Nettene vil have en dybde på ca. 12 meter. Burene vil have et gelænder, der maksimalt er 1,5 meter over vandoverfladen. Burene er udført i sort kunststof, og nettene er rødbrune eller sorte.

Net

Vilkår B2

Nettene i netburene vil være af typen Dyneema eller net med tilsvarende egenskaber, hvilket antages at reducere problemer med begroning på nettene. En anden fordel ved nettene er, at materialet er lettere og stærkere end de traditionelle net af nylon og polypropylene. Der er ikke søgt om brug af antibegronings-midler, herunder kobber og zink. Miljøstyrelsen finder, at anvendelsen af net uden antibegroningsmidler er et væsentligt bidrag til renere teknologi og anser derfor nettene som bedste tilgængelige teknik (BAT).

Vilkår B3

Den nøjagtige position for netburenes placering skal meddeles tilsynsmyndigheden for at gøre det muligt at registrere ændringer i bundforholdene på baggrund af spild fra netburene. Der stilles vilkår om, at der inden for 14 dage efter udlægning af netbure skal fremsendes GPS-koordinater for placeringen af netburene. Det skal angives hvilken side af netringens position, der er registreret, dvs. nord, syd, øst eller vest. Ved singlepoint forankring registreres position af forankringsblokken og længde af forankringen.

Vilkår B4

Det er vigtigt med regelmæssig kontrol af udstyr og udbedring af eventuelle skader og slitage på anlægget for at mindske risiko for udslip af fisk. Udover den daglige kontrol af anlægget i forbindelse med fodringen, stilles der vilkår om, at hele anlægget efterses første gang efter udsætning af fisk og herefter månedligt, ved stormvarsel og efter storm og havari.

Vilkår B5

Bundspuling kan medføre forurening med opslæmmet bundmateriale og aflejringer. Der stilles vilkår om forbud mod bundspuling af aflejringer under anlæggene, jf. Havbrugsvejledningen¹².

Fisk

Vilkår B6

Det antages, at regnbueørreder ikke kan reproducere sig under danske klimaforhold. For at undgå genetisk forurening med vilde ørredstammer, er der stillet vilkår om at der på havbruget udelukkende må udsættes regnbueørreder (*Oncorhynchus mykiss*). Ansøger har oplyst, at der udsættes fisk fra Hjarnø Havbrugs egne dambrug med en vægt på ca. 600 g, når vandtemperaturen når 5-6 °C.

Der er fastsat vilkår om, at fiskene skal være vaccineret mod furunkulose og vibriose, da der bør benyttes sygdomsfri og vaccinerede fisk for i videst mulig omfang at undgå efterfølgende medicinering i havbruget.

Med ophæng i Fødevarestyrelsens bekendtgørelse 965 af 18/7/2013¹³ må der kun udsættes regnbueørreder fra akvakulturanlæg der har sundheds-status af sygdomsfri (kategori I) for ISA (Infektøs Lakseanæmi) og IHN (Infektøs Hæmatopoietisk Nekrose), samt status af kategori I, II eller III for VHS (Egtvedsyge).

Vilkår B7

For at sikre fuld sporbarhed i hele produktionsforløbet fra optag af sættefisk fra det landbaserede dambrug til udsætningen i havbruget er der stillet vilkår om, at virksomheden en uge inden udsætning af fisk skal fremsende relevante oplysninger til tilsynsmyndigheden.

Vilkår B8

Der er stillet vilkår om, at fiskene skal være oppe af vandet senest den 31. december, da total fjernelse af fiskene sikrer, at eventuel sygdom ikke overføres til næste sæson. Dette mindsker samtidigt risikoen for spredning af fiskesygdomme til vildtlevende fiskebestande.

Vilkår B9-10

Virksomheden har oplyst, at høst af fisk sker ved, at fiskene oppumpes og sejles med brøndbåd til havn, hvorfra det fragtes til slagteri.

¹² Vejledning om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt, VEJ nr. 9163 af 31. marts 2006

¹³ Bekendtgørelse om nr. 965 af 18. juli 2013 autorisation og drift af akvakulturbrug samt om omsætning af akvatiske organismer og produkter deraf

Døde fisk, fiskerester og fiskeblod fra nødslagting betragtes som affald og skal bringes i land jf. vilkår E1. Desuden belaster fiskerester og fiskeblod i havet det omgivende miljø med næringsstoffer, og giver desuden vandet et uhygiejnisk udseende.

Antal og dato for opsamling af døde fiske skal registreres i driftjorunalen til brug for beregning af bruttoproduktionen af fisk.

Foder

Vilkår B11

Ansøger har oplyst, at fiskene vil blive fodret dagligt, og i perioder med lave iltkoncentrationer begrænses fodringen eller stoppes helt. Der er ikke faciliteter til opbevaring af foder på havbrugets anlæg.

For at minimere foderspild og udledning af næringsstoffer skal fodringen foretages under overvågning. Dette er for at sikre en optimal udnyttelse af foderet, idet foderforbruget er baseret på en visuel vurdering af fiskenes aktivitet, størrelse og ædelyst.

Vilkår B12-13

Havbruget er baseret på udsætning af 80 tons regnbueørreder i april/maj og en forventet høst af ca. 298 tons fisk i december. Dvs. en forventet nettoproduktion på ca. 218 tons fisk, der efter vejledning om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt giver anledning til opfiskning af (218.000 kg fisk x 0,03 kg N/kg fisk) 6,54 tons kvælstof og (218.000 kg fisk x 0,005 kg P/kg fisk) 1,09 tons fosfor i slutningen af produktionsperioden.

Ansøger forventer, at nettoproduktionen af 218 tons fisk fremkommer ved et foderforbrug på 239,4 tons foder med et totalindhold af kvælstof og fosfor på hhv. 14,9 og 1,91 tons. Såfremt foderkvotienten holdes under 1,1 (239,4 tons foder til produktion af 218 tons fisk) vil nettoudledningen være (14,9 N i foder minus 6,54 t N i fisk) 8,4 tons N og (1,91 P i foder minus 1,09 t P i fisk) 0,83 t P. Såfremt foderkvotienten holdes på 1,1 eller under, vil havbruget kunne overholde den fastsatte udledningsgrænse for N og P.

Forudsætningerne for godkendelsen er blandt andet baseret på en fodertype med et fosforindhold på 0,8 %. Ansøger der derfor pålagt at anvende et foder, hvor fosforindholdet ikke overstiger 0,8 %. Øvrige krav til foderet fremgår af bekendtgørelse nr. 1451 af 7. december 2015 om anvendelse af fodertyper ved saltvandsbaseret fiskeopdræt.

Godkendelsen er baseret på den ansøgte foderkvotient på maksimalt 1,1, fodermængde og nettoproduktion af fisk. Ifølge Havbrugsvejledningen skal der fastsættes en øvre grænse for specifik udledning af N, P og BI5 pr. produceret enhed i tons. Havbrugsvejledningens max. grænser for specifik udledning er for høje i forhold til den ansøgte produktion og udledning, da den baseres på en foderkvotient, der er højere, og grænserne for den specifikke udledning er derfor tilpasset denne godkendelse:

Følgende specifikke udledningsværdier må ikke overstiges:

N	P	Organisk stof (modifieret BI5)
---	---	-----------------------------------

38,5	3,8	117,3
------	-----	-------

Kg pr. ton netto-produceret fisk ved en foderkvotient på 1,1.

Egenkontrol

Vilkår B14

For yderligere at sikre, at der ikke forekommer overfodring med unødigt næringsstofftab til følge, er der tillige stillet vilkår om registrering af vandets temperatur og iltindhold, som også kan forventes at indvirke på fiskenes ædelyst. For at sikre at der ikke sker forringelse af livsbetingelserne under havbruget, stilles der vilkår om, at iltindholdet måles umiddelbart over bunden og ved netburets bund. Der er ikke vilkår om målinger ved alle netbure.

Vilkår B15

For at kunne følge effekten af havbruget på sedimentets indhold af kvælstof, fosfor og organisk materiale, er der stillet vilkår om, at der årligt før produktionsopstart skal udtages sedimentprøver på mindst otte lokaliteter ved havbrugsområdet samt to referencelokaliteter ca. 100 meter fra havbruget. Da single point forankringen betyder, at havburene bevæger sig med strømretningen, skal minimum fire prøver udtages under netburenes dominerende position.

Forslag til analysemetode og lokalisering af prøvetagningsstationer skal sendes til tilsynsmyndigheden inden prøvetagningsprogrammet iværksættes. Ansøger har foreslået, at der udtages fire prøver inden for havbrugsområdet, to prøver opstrøms og to prøver nedstrøms samt en prøve fra to referencestationer ca. 100 meter fra anlægget.

Vilkår B16

Prøvetagning, håndtering og analyse af prøverne er afgørende for kvaliteten af analyseresultaterne og for deres sammenlignelighed over tid. Der stilles derfor vilkår om brug af et akkrediteret laboratorium, som defineret i bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger.

Vilkår B17

Der stilles vilkår om, at der inden for havbrugsområdets koordinater ikke må ske en varig ophobning af kvælstof, fosfor, organisk stof eller medicinrester.

Ved varig ophobning forstås, at koncentrationen af de pågældende stoffer ikke må være signifikant stigende over tid. Vurderingen af vilkårets overholdelse foretages over en 5-årig periode på statistisk grundlag af analyser udtaget inden produktionsstart. Vilkåret er stillet i henhold til Havbrugsvejledningen.

Vilkår B18

Ifølge havbrugsvejledningen bør der ved havbrug med udledning op til 25 tons N/år gennemføres en årlig videokortlægning af sediment og bundvegetation i de første år. Der stilles med baggrund i ovenstående vilkår om, at der foretages videooptagelse af bundforholdene ved havbruget én gang i august eller september for at dokumentere, at der ikke er tydelige visuelle effekter af havbrugsdriften under netburene. Det skal fremgå tydeligt på hvilke positioner, videoerne er optaget. Der er i vilkåret mulighed for at nedsætte videokortlægningsfrekvensen, hvis tilsynsmyndigheden skønner, at havbruget kun uvæsentligt påvirker vegetation i området og iltforbruget i havbunden. Denne mulighed kan tidligst udnyttes efter 5 år med kontinuert havbrugsdrift, da man i så fald med større

sandsynlighed kan udelukke længerevarende effekter af driften. Tilsynsmyndigheden kan til en enhver tid kræve videokortlægningen udført hvert år, hvis betingelsen for nedsat frekvens ikke længere er opfyldt.

C. Hjælpestoffer og medicin

I tilfælde af medicinering, vil en del af disse anvendte miljøfremmede stoffer blive tabt til det omgivende vandmiljø. Der er ikke ansøgt om brug af kobber til imprægnering af net.

Vilkår C1 og C2

Ansøger har ansøgt om mulighed for medicinering med tre typer antibiotika, oxylynsyre, sulfadiazin og trimethoprim i løbet af produktionsperioden. Miljøstyrelsen vurderer, at der bør foretages en miljøvurdering ved ibrugtagning af andre medicintyper.

Vilkår C3

For at undgå udledning af miljøfremmede stoffer til havmiljøet, skal virksamheden løbende forsøge at begrænse anvendelsen af medicin og hjælpestoffer og om muligt substituere hjælpestoffer med mindre miljøskadelige stoffer. Dette er en del af anvendelsen af bedst tilgængelige teknik, og der skal redegøres for dette i årsrapporten.

Luftforurening

Der forventes ikke luftforurening ved produktionen.

Lugt

Der forventes ikke betydende lugt ved produktionen. Der kan opstå lugt på havnearealer, hvor der håndteres fisk og opbevares fiskeaffald. Dette reguleres i henhold til havnens og/eller kommunens bestemmelser.

D. Spildevand, overfladevand m.v.

Udledning af næringsstoffer og medicin

Vilkår D1

Der budgetteres med et foderforbrug på 239,4 tons og en foderkvotient på 1,1 samt et foderspild på 1,5 %, som medfører et tab på ca. 3,6 tons foder. Den beregnede udledning er opgjort til at være ca. 8,95 tons N, 1 tons P og 25,6 tons organisk stof (modificeret BI5). Denne udledning må ikke overskrides, da det er en central forudsætning for denne godkendelse og at påvirkningen af miljøet vurderes til at være uvæsentlig.

Ansøger har vha. en hydrodynamisk spredningsmodel beregnet koncentrationerne af udledte næringsstoffer i området omkring det planlagte havbrug ud fra den forventede udvikling i bestanden af fisk og det forventede foderforbrug.

Vilkår D2-D4

Jf. bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet¹⁴ skal havbruget kunne overholde grænseværdierne for vandkvalitet, jf. bilag 2 i bekendtgørelse nr. 439¹⁵ om fastlæggelse af miljømål.

I miljøstyrelsens havbrugsvejledning fremgår at ”Traditionelle målinger i vand er uegnede til på en effektiv måde at måle forekomsten af især antibiotika, da enkelte stikprøver ikke kan give en korrekt beskrivelse af forholdene. Krav til målinger i vandfasen af medicin og hjælpestoffer bør derfor ikke stilles som vilkår i en tilladelse.”

På denne baggrund er der ikke stillet krav til målinger i vandfasen, men alene krav til hvor meget antibiotika der må udledes til havområdet. Udledningen bliver således beregnet ud fra forbruget af medicin.

Der er ikke søgt om anvendelse af kobber som antibegroningsmiddel eller andre hjælpestoffer.

Ansøgningen præsenterer beregninger af spredningen af de tre typer medicin vha. en fortyndingsmodel, hvor de ansøgte medicinmængder forudsættes anvendt over en periode på otte dage. Modelleringen er foretaget med udgangspunkt i medicinering af 1800 tons fisk, hvilket er væsentlig større end den ansøgte produktion, og i en periode med høj temperatur- og lav strømstyrke. Ansøger har på baggrund af den oplyste dosering anskueliggjort vha. modelundersøgelser, at hverken middelkoncentrationen i behandlings-perioden eller den maksimale døgnmidlet koncentration af Sulfadiazin, Trimethoprim eller Oxybinsyre inden for fiskenes behandlingsperiode vil komme til at overskride de generelle vandkvalitetskrav (VKK) eller korttids vandkvalitetskrav (KVKK). Ansøger har ansøgt om mulighed for behandling med medicin i løbet af produktionsperioden. Der er søgt om - og givet tilladelse til - et forbrug af 18,75 kg Oxolinsyre, 25 kg Sulfadiazin og 5 kg Trimethoprim pr. 100 tons fisk pr. behandlingsperiode. Såfremt der optræder sygdom på anlægget, skal en dyrlæge kontaktes straks og medicinsk behandling kan foregå efter dyrlægeordinering (jf. gældende dyreværns- og veterinærlovgivning).

Støj

Ansøger har oplyst, at de synlige og hørbare aktiviteter på anlægget begrænser sig i sæsonen til formiddage, hvor der fodres, opsamles døde fisk og føres generelt tilsyn med anlæg. Endvidere vil der være aktivitet i dagtimerne i forbindelse med etablering og fjernelse af havbruget i henholdsvis april og december.

Havbruget er placeret længere end 1 sømil fra land og forventes ikke at give anledning til støjmæssige problemer. Støj i forbindelse med landanlæg i tilknytning til havbruget er ikke reguleret af nærværende miljøgodkendelse.

E. Affald

Vilkår E1

¹⁴ Bekendtgørelse nr. 1725 af 16. december 2015 om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet

¹⁵ Bekendtgørelse nr. 439 af 19. maj 2016 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand

Ansøger har oplyst, at evt. døde fisk opsamles dagligt og opbevares i lufttæt container, der afhændes til biogasanlæg. Der produceres under 25 kg olieaffald om året, der bortskaffes efter kommunens erhvervsregulativ. Der er i ansøgningen ikke angivet andre typer af affald. Der er ikke i denne miljøgodkendelse stillet vilkår om behandling af affald på land.

Det forventes dog, at virksomhedens ikke-genanvendelige affald bliver håndteret og bortskaffet i overensstemmelse med den relevante myndigheds affaldsregulativ/anvisninger. Ansøger har oplyst, at døde fisk og fiskeaffald produceret i forbindelse med eventuel nødslagtning bliver opsamlet og opbevaret i egnet lukket beholder på land, indtil det sendes til godkendt videreforarbejdning eller bortskaffelse.

Jord og grundvand

Der forventes ikke jord- eller grundvandsforurening i forbindelse med havbruget.

Transport til og fra havbruget

Ansøger har oplyst at der vil være to typer transport i forbindelse med produktionen:

Til vands:

I driftsperioden vil der generelt være én daglig sejlads mellem Snaptun Havn og anlægget. I forbindelse med vedligehold af net, vil der i to perioder af 2-3 dages varighed være et par ekstra besøg på anlægget.

I forbindelse med udsætning af bure og fisk i april/maj vil der være op til 5 daglige sejlads mellem havn og anlægget, ligesom der ved fjernelse af bure og optag af fisk i oktober - december kan være op til 3 daglige sejlads med brøndbåd og arbejdsbåde mellem havbruget og Snaptun Havn. Den ekstra sejlads i området mellem Havbruget og Snaptun vurderes at være uden betydning i forhold til den generelle skibstrafik i området.

På land:

Der vil være kørsel til og fra havnen i Snaptun. Ud over trafik med mindre varebiler omfatter den daglige kørsel transport af fisk til udsætning i foråret, kørsel med foder i løbet af sæsonen samt kørsel af fisk til slagteriet i efteråret.

Der stilles ikke vilkår om transport til og fra havbruget eller kørsel til og fra havnen, idet Miljøstyrelsen ikke er godkendelsesmyndighed for så vidt angår disse aktiviteter.

F. Indberetning/rapportering

Vilkår F1-F3

Der stilles vilkår om, at der skal føres journal over eftersyn af anlægget, forbrug af råvarer, samt fiskenes vaccinationsstatus og evt. brug af medicin, så tilsynsmyndigheden kan føre kontrol med driften.

Der er stillet vilkår om undersøgelser af en række parametre i forbindelse med havbrugsdriften, samt udarbejdelse af et årligt næringsstofregnskab. Indberetning om årets produktion/udledning foretages bl.a. ved at anvende Miljøstyrelsens

indberetningsskema for hav- og saltvandsdambrug¹⁶ eller efter anvisning af tilsynsmyndigheden.

Herudover stiller Miljøstyrelsen vilkår om, at indhentede data relateret til miljøgodkendelsen indberettes i en kommenteret årlig rapport, som fremsendes til Miljøstyrelsen senest 1. marts. Se desuden forslag til tjekskema for driftsjournal og myndighedsindberetninger.

Sikkerhedsstillelse

Der er stillet krav om sikkerhedsstillelse i placeringstilladelsen udstedt af NaturErhvervstyrelsen.

G. Driftsforstyrrelser og uheld

Vilkår G1

Ansøger har oplyst, at der kan være risiko for udslip af fisk i forbindelse med skader på anlægget forårsaget af hårdt vejr, påsejlinger eller hærværk. Skader på anlægget i forbindelse med hårdt vejr søges forebygget gennem forebyggende vedligeholdelse af anlægget, udskiftning af slidte dele og almindeligt dagligt tilsyn i sæsonen. Påsejlinger forebygges vha. lovpligtig afmærkning af anlægget.

Der kan være risiko for rømning af fisk i forbindelse med kraftig blæst, ved udsætning og høst af fisk samt ved evt. udskiftning af net. Der bør udvises særlig agtsomhed for at undgå havari og rømning af fisk. På denne baggrund er der stillet vilkår om, at der udarbejdes en nødplan for driftsuheld. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at risiko for fiskedød som følge af sygdom eller stress i forbindelse med transport og håndtering af fisk skal inddrages i nødplanen for havbruget. Planen skal fremsendes til Miljøstyrelsen inden produktionsstart og alle medarbejdere skal være bekendt med denne.

Vilkår G2

Miljøstyrelsen vurderer, at risiko for havari er ringe, idet produktionsområdet afmærkes efter gældende regler og virksomheden via inspektion holder sig løbende orienteret om skader og slidtage på anlæg, net og forankring. Herudover tilses anlægget dagligt i forbindelse med fodring. Ved tab af større eller mindre dele af anlægskonstruktionen skal disse bjærges og bringes i land.

H. Ophør

Der er stillet vilkår som sikrer, at der ved ophør af driften træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe området tilbage i en tilfredsstillende tilstand.

Fjernelse af anlæg og underretning af myndigheder skal i øvrigt følge anvisningerne i placeringstilladelsen fra NaturErhvervstyrelsen.

Ved bortfald af placeringstilladelse fra NaturErhvervstyrelsen bortfalder også miljøgodkendelsen til ørredproduktion, da der ikke længere er lovhjemmel til at drive virksomhed på søterritoriet.

¹⁶ <http://mst.dk/media/130474/2015-havbrugsskema.pdf>

Bedst tilgængelige teknik

En miljøgodkendelse skal ikke stille krav om anvendelsen af bestemte teknikker, men alene sikre, at miljøbelastningen fra de anvendte teknikker svarer til det, der kan opnås ved anvendelsen af den bedste tilgængelige teknik.

Med baggrund i Havbrugsvejledningen samt rapporten ”BAT for akvakultur i Norden”¹⁷ er nedenfor opsummeret hvad der kan anses for bedst tilgængelig teknik i forbindelse med godkendelse af havbrug:

- Anvendelse af ”højenergifoder”
- Begrænset anvendelse af hjælpestoffer, herunder antibiotika
- Anvendelse af mindre giftige anti-begroningsmidler til nettene
- Anvendelse af Dyneema-net eller net med tilsvarende egenskaber
- Placering i strømfyldt farvand
- Anvendelse af sunde fisk
- Braklægning af produktionsområderne udenfor produktionsperioden

Hjarnø Havbrug A/S ønsker at anvende Dyneema-net i stedet for traditionelle net, og der er ikke søgt om anvendelse af kobber eller andre antibegroningsmidler, hvorved kobbertabet til omgivelserne reduceres.

Der udsættes fisk, som er vaccinerede mod furunkulose og vibriose, og der forventes ingen eller begrænset anvendelse af medicin.

Havbruget ønskes placeret i åbent farvand i med gode strømforhold, hvilket minimerer lokal ophobning af organisk stof. Desuden vil der ikke være produktion i perioden fra 31. december til 1. april.

Ovennævnte tiltag på havbruget anses på baggrund af ovenstående som bedst tilgængelig teknologi for havbrug på den pågældende lokalitet.

¹⁷ Jesper Heldbo (red.): Bat for fiskeopdræt i Norden. Bedste tilgængelige teknologier for Akvakultur i Norden. Nordisk Ministerråd, 2013

3.3 Udtalelser/høringssvar

Høringssvarene er gengivet i afkortet form og besvaret kommenteret i det følgende.

3.3.1 Udtalelse fra andre myndigheder

Ansøgningsmateriale og udkast til miljøgodkendelse af Endelave Havbrug har været i høring hos Horsens Kommune, Hedensted Kommune, Svana og NaturErhvervstyrelsen.

NaturErhvervstyrelsen

NaturErhvervstyrelsen har den 24. november 2016 svaret, at styrelsen ikke har bemærkninger til det fremsendte.

Horsens Kommune

Horsens Kommune har den 6. december 2016 fremsendt besvarelse af høring af udkast til miljøgodkendelse. Horsens Kommune har anført følgende bemærkninger:

1. *"Horsens Kommune er ikke enig i udkastets konklusion om, at en flytning af havbrugets indenfor vandområdet kan udelukkes at påvirke tilstanden"*, og at konklusionen bygger på en antagelse af, at de lokale forhold i lokalområderne er ens.
2. Horsens Kommune bemærker, at biomassen af rodfæstede makroalger og mikrobenthiske alger på sedimentoverfladen indgår i modelberegningen, og at Horsens Kommune ikke har kendskab til data omkring dette.
3. Horsens Kommunen bemærker, at der ikke fremgår en vurdering af de kumulative effekter af den samlede belastning med næringsstoffer, medicin og hjælpestoffer.
4. Horsens Kommune finder ikke, at det er afvist, at det ansøgte kan medføre negative påvirkninger af de nærliggende stenrev i Natura 2000-området, samt fugle og udpegningsgrundlaget.
5. Horsens Kommunen henviser til de omkostninger, som kommunens borgere pålægges til forbedret spildevandsrensning i det åbne land og spildevandsrensning på Endelave (26. mio. kr. og en reduktion af fosforbelastningen til vandområdet på 321 kg P/år).
6. Horsens kommunen skriver, "at der ansøges om et produktionsanlæg med et samlet volumen i netburene på ca. 115.000 m³, til en produktion af 218 tons regnbueørred. Det svarer til ca. 90 % af et tidligere ansøgt anlæg, som angiveligt skulle kunne rumme en produktion på 2105 tons regnbueørred og medføre en udledning på 88 tons N pr. år, 9,6 tons P pr. år og 463 tons BI₅. Det kan undre, at der i miljøgodkendelsen tillades et så stort produktionsanlæg til en produktion, som udgør blot 10 % af den tidligere ansøgte. Det bemærkes i den forbindelse, at det vha. egenkontrolvilkår alene kan være vanskeligt at føre effektivt tilsyn med den faktiske produktion i anlægget".
7. Horsens Kommune skriver, at det antages at godkendelsen bortfalder, hvis den påklagede miljøgodkendelse til den eksisterende produktion ved Hundshage ikke stadfæstes af Natur- og Miljøklagenævnet.

8. Horsens Kommune bemærker, at der ikke er en begrundelse for den usædvanligt lange udnyttelsesfrist på 5 år.

Miljøstyrelsens bemærkninger til det indkomne høringssvar fra Horsens Kommune

1. Miljøgodkendelsen er betinget af ophør af tilsvarende produktion i det samme vandområde (219 - Åbne vandområder gruppe III - Århus Bugt syd, samsø og Nordlige Bælthav), hvilket betyder at der ikke vil forekomme en forøget udledning af næringsstoffer eller organisk stof til vandområdet.

2. Ansøger har oplyst, at data vedr. biomassen af rodfæstede makroalger og mikrobenthiske alger på sedimentoverfladen, som indgår i modelleringen af effekterne af havbruget, ikke stammer fra konkrete data, men fra modelarbejde.

3. Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § § 6 og 7, stk. 7, at før der kan træffes afgørelse om miljøgodkendelse af en virksomhed jf. § 33 i miljøbeskyttelsesloven, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Der henvises til afsnittene "Hydrodynamiske model" og "planforhold og beliggenhed".

4. Der henvises til afsnittene "Hydrodynamiske model" og "planforhold og beliggenhed".

5. Ud fra ansøgningsmateriale, herunder VVM screeningen, er det vurderingen, at havbruget ikke vil forringe den generelle tilstand i vandområdet. Andre forhold som økonomiske aspekter ved spildevandsrensning for de kommunale renseanlæg og for enkeltudledere i det åbne land kan ikke ændre ved den faglige vurdering af konsekvenserne for det berørte vandområde ved en øget udledning på det påtænkte havbrug.

6. Der eksisterer ikke danske regler for bestandstætheden af fisk i konventionelle havbrug.

Miljøstyrelsen forventer, at den godkendte tilladelse til udledning af kvælstof, fosfor, organisk stof og eventuelle medicinrester bliver overholdt uanset volumen af netburene.

7. Horsens Kommune antager i høringssvaret til udkastet, at godkendelsen bortfalder, hvis den påklagede miljøgodkendelse til den eksisterende produktion ved Hundshage ikke stadfæstes af Natur- og Miljøklagenævnet.

Miljøstyrelsen er ikke enig heri. Det er ganske rigtigt en forudsætning for udnyttelsen af miljøgodkendelsen til Endelave Havbrug, at driften af Hundshage Havbrug ophører. Men hvis Natur- og Miljøklagenævnet ophæver godkendelsen til Hundshage Havbrug, er det kun denne godkendelse, der bortfalder. Godkendelsen til Endelave Havbrug vil fortsat være gældende, indtil nævnet i en evt. klagesag også har ophævet denne afgørelse

8. Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 32 skt. 1 og 2 at fristen for udnyttelse af godkendelsen normalt ikke bør fastsættes til længere end to år fra godkendelsens meddelelse. Hvis en godkendelse indeholder tilladelse til at gennemføre planlagte udvidelser eller ændringer, bør fristen til at udnytte denne del af godkendelsen ikke overstige fem år fra godkendelsens meddelelse.

Miljøstyrelsen har på baggrund af ovenstående, høringssvaret Horsens Kommunen samt virksomheden tilrettelæggelse af produktionen ændret fristen til udnyttelsen af godkendelsen til 3 år.

3.3.2 Udtalelse fra borgere, foreninger mv.

Havbrug er på bilag 2 i godkendelsesbekendtgørelsen, og der er derfor ikke krav om annoncering af ansøgning til miljøgodkendelse.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har den 2. december 2016 fremsendt bemærkninger til høring af udkast til miljøgodkendelse. I høringssvaret henvises til DN's klage over afgørelse om ikke VVM-pligt for Endelave Havbrug. I forbindelse med fremsendelse af klagen til Natur- og Miljøklagenævnet har Miljøstyrelsen fremsendt bemærkninger til klagen, hvorfor denne ikke kommenteres yderligere i nedenstående. DN har desuden anført følgende bemærkninger i udkast til miljøgodkendelse:

1. DN skriver: *"DN finder det ikke er en rimelig forvaltningspraksis at meddele miljøgodkendelse til projektet samtidigt med, at der verserer en uafgjort klagesag om VVM-spørgsmålet. Alene af den grund bør der ikke meddeles miljøgodkendelse nu, [og] NMKN's afgørelse af VVM-sagen bør først foreligge."*

2. DN bemærker, at *"påvirkningen ind i det nærliggende Natura 2000 område principielt er det samme som NMKN én gang har afvist"*

3. DN bemærker, at der sker kompensation uden geografisk sammenhæng.

4. DN bemærker, at *"Der bør således være en klar og kontrollerbar sammenhæng mellem den tilladte produktion og den etablerede burkapacitet."*

Miljøstyrelsens bemærkninger til det indkomne høringssvar fra DN

1. Miljøstyrelsen henviser til havmiljølovens § 53a, stk. 1 nr. 2 jf. § 24 a, stk. 1, hvorefter en afgørelse om ikke-VVM-pligt ikke har opsættende virkning, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet. Miljøstyrelsen finder dermed ikke, at det forhold, at Miljøstyrelsens tidligere meddelte afgørelser er påklagede, er til hinder for, at Miljøstyrelsen kan sagsbehandle ansøgninger og meddele afgørelse i sager om samme virksomhed.

2 og 3. Miljøstyrelsen finder ikke, at påvirkningen i det nærliggende Natura 2000 område er principielt den samme som i den tidligere og af Natur- og Miljøklagenævnet ophævede miljøgodkendelse af Hjarnø Havbrug ved Endelave, idet det ansøgte projekt er 10 gange mindre. Modelleringen i ansøgningsmaterialet til nærværende godkendelse er rigtig nok den samme, som i den tidligere ansøgning for en større produktion, se desuden afsnittene "Hydrodynamisk model" og "planforhold og beliggenhed".

4. Se besvarelse nr. 6 vedr. Horsens Kommunes høringssvar.

3.3.3 Udtalelse fra virksomheden

Udkast til afgørelse har været i høring hos virksomheden 1. gang i perioden fra den 3. til den 17. oktober 2015.

Virksomheden har påpeget flere småændringer eller småfejl. Sådanne ændringer er blevet rettet uden beskrivelse heraf i udkastet, idet ændringerne ikke gav anledning til ændring af vurderingerne i miljøgodkendelsen af Endelave havbrug.

Virksomheden ønsker, at vilkår B18 bortfalder eller ændres til "Miljøstyrelsen kan stille krav om videoundersøgelser".

Miljøstyrelsen har ikke ændret vilkåret jf. ovenstående, men har dog tilføjet at videokortlægningsfrekvensen kan ændres til hvert andet år efter 5 år med kontinuert havbrugsdrift, såfremt det skønnes, at havbruget kun uvæsentligt påvirker vegetation i området og iltforbruget i havbunden. Begrundelsen for dette er bl.a.:

- at det fremgår af havbrugsvejledningen, at der bør gennemføres foto- eller videokortlægning af sediment og bundvegetation.
- at Miljøstyrelsen vurderer, at videokortlægning giver et indtryk af, hvorvidt havbruden omkring burene påvirkes af driften af havbruget.

Virksomheden har desuden haft udkastet i høring sammen med berørte myndigheder. Virksomheden har ikke i forbindelse med denne høring haft kommentarer til udkast til miljøgodkendelse

Virksomheden har efterfølgende fremsendt bemærkninger bl.a. vedr.

1. tydeliggørelse af, at etableringen af det projekterede havbrug forudsætter samtidig ophør af Hundshage Havbrug for at understrege at miljøgodkendelsen til Hundshage Havbrug ikke automatisk udløber med nærværende miljøgodkendelse.
2. ønske om ændring af egenkontrollvilkår omkring udtagning af sedimentprøver og videoundersøgelser af havbundet med dykker. Virksomheden skriver, at det er vanskeligt at udtage sedimentprøver fra store vanddybder med dykker.
3. ændring af frist for fremsendelse af årsrapport fra 1. februar til 1. marts.

Miljøstyrelsens bemærkninger

1. Miljøstyrelsen har præciseret, at miljøgodkendelsen betinges af, at havbruget ikke sættes i drift, før godkendelsen til Hundshage havbrug er ophævet og driften ophørt, således at flytningen samlet set ikke giver anledning til en merudledning i vandområdet. Dette fremgår af vilkår A2.

2. Miljøstyrelsen har ikke ændret vilkåret omkring videoundersøgelser, se ovenstående høringssvar.

I anbefalingerne i Faglig rapport fra Dansk Akvakultur nr. 2013-218 fremgår det at sedimentprøver på større dybder kan tages med kajakrør. Af den tekniske anvisning for intern belastning¹⁹ for NOVANA i perioden 2004-2010 fremgår at sedimentkerner indsamles i plexiglasrør direkte fra havbunden af dykker eller fra skib/båd ved brug af Kajakbundhenter, "Haps", Boxcorer eller lignende, hvorfra de egentlige sedimentprøver udtages, hvis prøvetagningen ikke kan udføres af dykker. På baggrund af ovenstående er vilkår B15 tilføjet:

¹⁸ Havbrug og Miljøgodkendelse, udredning i forhold til kommende miljøgodkendelser af havbrug, Faglig rapport fra Dansk Akvakultur nr. 2013-2

¹⁹ NOVANA, Teknisk anvisning marin overvågning, 5.1 Intern Belastning, Miljøministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser, Andersen, Markager & Ærtebjerg, 2004.

Sedimentprøver udtages med plexiglas rør (kajakrør), Haps, box-corer eller lignende, hvor der ikke sker forstyrrelse af sedimentets overflade.

3. Miljøstyrelsen har vurderet, at det vil være tilstrækkeligt, hvis indberetning vedr. havbrugets miljøforhold fremsendes til tilsynsmyndigheden senest den 15. februar hvert år. Dette fremgår nu af vilkåret om indberetning.

4.1 Lovgrundlag

Oversigt over det anvendte lovgrundlag findes i bilag D.

4.1.1 Miljøgodkendelsen

Denne godkendelse gives i henhold til § 33, stk. 1, i miljøbeskyttelsesloven og omfatter kun de miljømæssige forhold, der reguleres af denne lov.

Det er en forudsætning for udnyttelse af godkendelsen, at vilkårene, der er anført i godkendelsen, overholdes straks fra start af drift, herunder i indkøringsperioden.

Efter ibrugtagning vil godkendelsen bortfalde, hvis den ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, jf. miljøbeskyttelseslovens § 78a.

4.1.2 Listepunkt

Havbrug er underlagt godkendelsespligt i henhold til listepunkt I 205 i bekendtgørelse nr. 514 af 27. maj 2016 (godkendelsesbekendtgørelsen).

I 205.

Havbrug, dvs. opdrætsanlæg bestående af netbure, trådkasser eller lignende placeret i marine vandområder, der helt eller delvist er beliggende længere end 1 sømil fra kysten, og hvis drift forudsætter anvendelse af foder. (s)

4.1.3 BREF

Der er ikke tilknyttet BREF-dokumenter (BAT reference documents) til listepunktet I 205.

4.1.4 Revurdering

Revurdering påbegyndes senest i 2024.

4.1.5 VVM-bekendtgørelsen

Før etablering, udvidelse eller ændring af et havbrug skal Miljøstyrelsen træffe afgørelse om, hvorvidt havbrugsprojektet må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt og dermed er VVM-pligtigt, jf. § 3, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 382 af 25. april 2012²⁰. Miljøstyrelsen har den 21. januar 2016 truffet særskilt afgørelse om ikke VVM-pligt ved etableringen af havbruget ved Endelave ved samtidig ophør af havbrugsproduktionen ved Hundshage.

4.1.6 Habitatdirektivet

Virksomheden ligger i nærheden af Natura 2000 område nr. 56, der rummer flere bilag IV-arter, og er derfor omfattet af reglerne i habitatbekendtgørelsen. Der henvises til afsnit 3.2.1.

4.2 Tilsyn med virksomheden

Miljøstyrelsen er tilsynsmyndighed for virksomheden. Dog er tilsyn med bortskaffelse af affald på land en kommunal opgave.

²⁰ Bekendtgørelse nr. 382 af 25. april 2012 om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten

4.3 Offentliggørelse og klagevejledning

Miljøstyrelsens afgørelse annonceres og offentliggøres udelukkende digitalt. Materialet kan tilgås på www.mst.dk. Offentligheden har adgang til sagens øvrige oplysninger med de begrænsninger, der følger af lovgivningen.

Følgende parter kan klage over miljøgodkendelsen til Natur- og Miljøklagenævnet

- ansøgeren
- enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- kommunalbestyrelsen
- Sundhedsstyrelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer i det omfang, de har klageret over den konkrete afgørelse, jf. miljøbeskyttelseslovens §§ 99 og 100
- lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø eller rekreative interesser som formål, og som har ønsket underretning om afgørelsen

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest den 6. februar 2017.

Du kan læse mere om gebyrordningen og klage på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside (<http://nmkn.dk/klage/>).

Orientering om klage

Hvis Miljøstyrelsen får besked fra Klageportalen om, at der er indgivet en klage over afgørelsen, orienterer Miljøstyrelsen virksomheden herom.

Miljøstyrelsen orienterer ligeledes virksomheden, hvis Miljøstyrelsen modtager en klage over afgørelsen fra en klager, som efter anmodning til Natur- og Miljøklagenævnet er blevet fritaget for at klage via Klageportalen.

Herudover orienterer Miljøstyrelsen ikke virksomheden.

Betingelser, mens en klage behandles

Virksomheden vil kunne udnytte miljøgodkendelsen, mens Natur- og Miljøklagenævnet behandler en eventuel klage, medmindre nævnet bestemmer noget andet. Forudsætningen for det er, at virksomheden opfylder de vilkår, der er stillet i godkendelsen. Udnyttes miljøgodkendelsen indebærer dette dog ingen begrænsning for Natur- og Miljøklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve godkendelsen.

Søgsmål

Hvis man ønsker at anlægge et søgsmål om miljøgodkendelsen ved domstolene, skal det ske senest 6 måneder efter, at Miljøstyrelsen har offentliggjort afgørelsen.

4.4 Liste over modtagere af kopi af afgørelsen

Hedensted Kommune: mail@hedensted.dk

Horsens Kommune: horsens.kommune@horsens.dk

Naturstyrelsen: nst@nst.dk

Styrelsen for Vand- og naturforvaltning, svana@svana.dk

NaturErhvervstyrelsen: mail@naturerhverv.dk

Embedslægeinstitutionen Sjælland: sjl@sst.dk

Danmarks Naturfredningsforening: dn@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening: natur@dof.dk

Danmarks fiskeriforening: mail@dkfisk.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund: post@sportsfiskerforbundet.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund: lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Friluftsrådet fr@friluftsradet.dk

Greenpeace: info.nordic@greenpeace.org

Landsforeningen Levende Hav: knud@levende-hav.dk

Foreningen for skånsomt Kystfiskeri: max-k@c.dk

Foreningen Endelave Hav – og Dambrug – Nej tak: bent@hindrup.dk

Med venlig hilsen

Anne Hausmann &

adhau@mst.dk

Tlf. 72544102

Jeppe Jensen

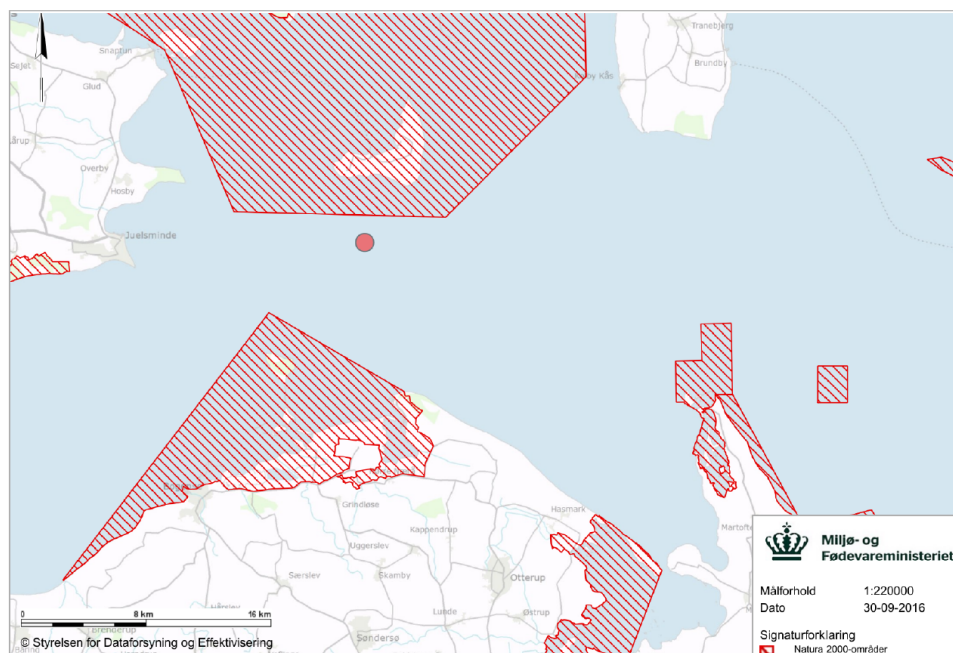
jeppj@mst.dk

Tlf. 72544316

BILAG

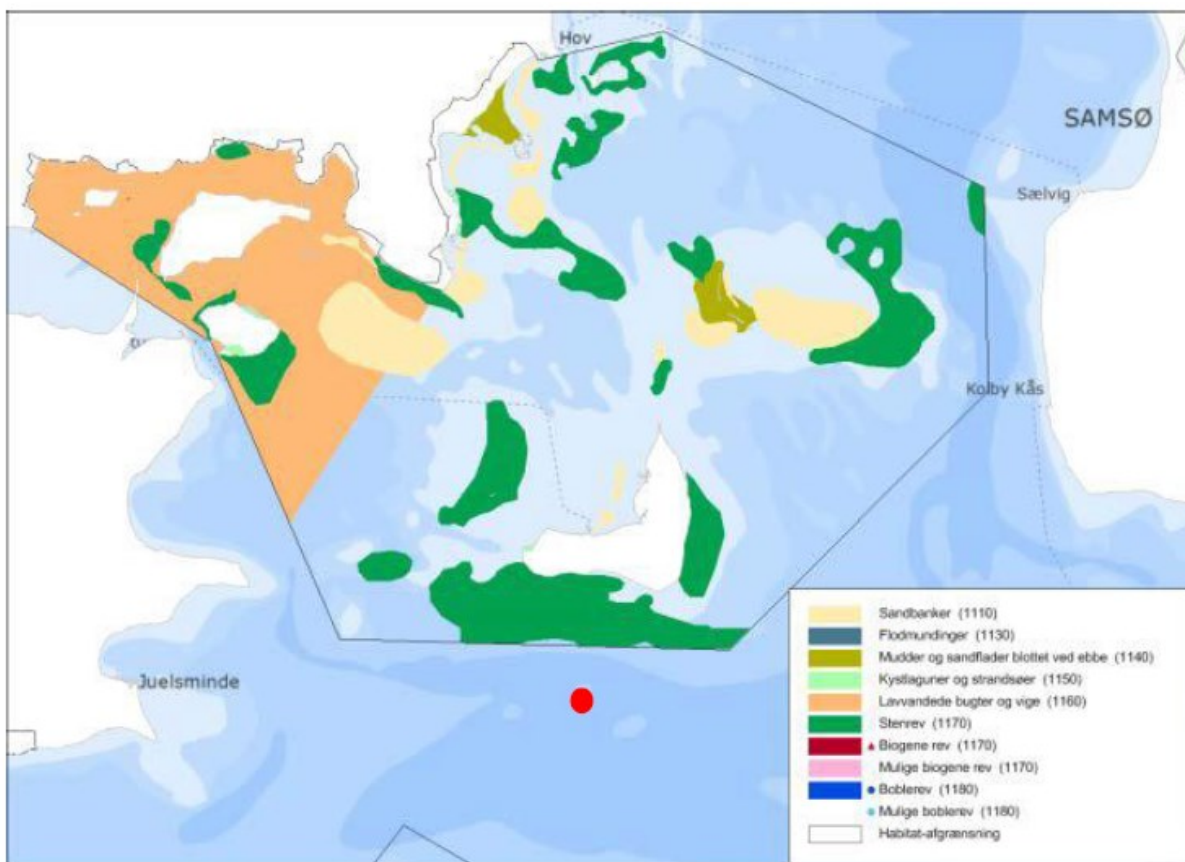
Bilag A: Ansøgning om miljøgodkendelse/miljøteknisk beskrivelse

Bilag B: Kort over virksomhedens beliggenhed

Den ansøgte beliggenhed for havbruget. Havbrugsområdet angivet med en rød prik.

Bilag C: Virksomhedens omgivelser (temakort)

Placering af det projekterede havbrug er markeret med rød cirkel. Den grå streg angiver nærmeste natura 2000-område (nr. 56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave). De kortlagte marine naturtyper fra natura 2000-basisanalyse 2016-2021²¹ for fremgår af signaturforklaringen.

²¹ Natura 2000-basisanalyse 2015-2021 for Horsens Fjord, havet øst for og Endelave
Natura 2000-område nr. 56 Habitatområde H52 Fuglebeskyttelsesområde F36,
Naturstyrelsen 2013, http://naturstyrelsen.dk/media/nst/90427/NO56_basisanalyse16-21.pdf

Bilag D: Lovgrundlag - Referenceliste

Denne liste opsummerer love, bekendtgørelser og vejledninger, som er lagt til grund for denne afgørelse. Listen er ikke udtømmende i forhold til øvrige love og bekendtgørelser, som virksomheden i den daglige drift skal overholde.

Love og bekendtgørelser

- Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse (Miljøbeskyttelsesloven), nr. 1317 af 19. november 2015
- Bekendtgørelse af lov om beskyttelse af havmiljøet, nr. 1616 af 10. december 2015
- Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed (godkendelsesbekendtgørelsen), nr. 514 af 27. maj 2016
- Bekendtgørelse om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten, nr. 382 af 25. april 2012
- Bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 (spildevandsbekendtgørelsen), nr. 726 1. juni 2016
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 926 af 27. juni 2016
- Bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet, nr. 921 af 27. juni 2016
- Bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, nr. 439 af 19 maj 2016
- Bekendtgørelse om anvendelse af fodertyper ved saltvandsbaseret fiskeopdræt, nr. 1451 af 7. december 2015
- Bekendtgørelse om indberetning af oplysninger om dansk akvakultur, nr. 1543 af 15. december 2014
- Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger nr. 914 af 27. juni 2016

Vejledninger fra Miljøstyrelsen

- Vejledning om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt (Havbrugsvejledning), nr. 9163 af 31. marts 2006

Andet materiale

- Bat for fiskeopdræt i Norden. Bedste tilgængelige teknologier for Akvakultur i Norden. Jesper Heldbo (red.), Richard Skøtt Rasmussen og Susan Holdt Løvstad. Nordisk Ministerråd. TemaNord 2013: 529
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/56/EF af 17. juni 2008 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets Havmiljøpolitiske foranstaltninger (havstrategirammedirektivet)
- HELCOM recommendation 25/4: Measures aimed at the reduction of discharges from Water and Marine Fish Farming, 2. marts 2004
- MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2015-2021, juni 2016: <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=vandrammedirektiv2-2016>
- Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet)
- Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, Miljø- og Fødevareministeriet, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, juni 2016

Bilag E: Liste over sagens akter

Udflytning af Hundshage Havbrug og Hjarnø Havbrug til Endelave Havbrug.
Notat udarbejdet af Per Dolmer. Orbicon, 7. december 2015.

Sammenlægning af Hjarnø og Hundshage Havbrug, Naturstyrelsens udtalelse
vedr. sammenlægning/flytning af Hjarnø og Hundshage Havbrug. Naturstyrelsen,
16. december 2015.

Ansøgning om miljøgodkendelse af flytning af Hundshage Havbrug inkl. bilag
samt VVM-anmeldelse. 7. januar 2016.

Udtagelse fra Naturstyrelsen: Sammenlægning af Hjarnø og Hundshage Havbrug.
Naturstyrelsen, 15. januar 2016.

Udflytning af Hundshage Havbrug og Hjarnø Havbrug til Endelave Havbrug.
Notat udarbejdet af Per Dolmer. Orbicon, Tilrettet 14. januar 2016.

Afgørelse om ikke VVM-pligt for etablering af Endelave havbrug med samtidig
ophør af produktion på Hundshage havbrug. Miljøstyrelsen, 21. januar 2016.

Rettet bilag til ansøgning om miljøgodkendelse af flytning af Hundshage Havbrug.
Orbicon, 27. juni 2016.

Bemærkninger til udkast -høringssvar fra Hjarnø Havbrug - MST-1270-01862.
Orbicon 13. oktober 2016.

Myndighedshøring vedr. udkast til miljøgodkendelse, Miljøstyrelsen. 22.
november 2016.

Udkast til Miljøgodkendelse og Tilladelse til direkte udledning af spildevand for:
Hjarnø Havbrug A/S - ved Endelave Miljøstyrelsen. 22. november 2016.

Høringssvar fra NaturErhvervstyrelsen. 24. november 2016.

Høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening. 2. december 2016.

Høringssvar fra Horsens Kommune. 6. december 2016.

Kommentarer fra ansøger til udkast. 22. december 2016.

Bilag F. Tjekskema for driftsjournal og myndighedsindberetninger

Nedenstående skema er et forslag til brug for virksomheden.

Indberetning/driftsjournal	Tidspunkt	Udført?
GPS NET B3	14 dage efter udlægning	
Fisk ud (B7)	1 uge før	
Udtag Sedimentprøver	Marts/april	
Sediment analyser til MST	1. måned efter	
Videokortlægning	August/september	
Videokortlægning til MST	1. måned efter	
Årsrapport, jf. vilkår F3	1. februar	